

Stručni rad

SOCIJALNE VJEŠTINE U PRVOM RAZREDU

JULIJA GRM

Osnovna šola Frana Roša Celje, Slovenija

Sažetak

Djeca polako i razvojno stječu socijalne vještine. Svako razvojno razdoblje djetetu nudi određene mogućnosti razvoja, što je svakako potpuno individualno. Međutim, postoje određene prekretnice koje predviđaju što bi dijete trebalo moći naučiti u određenoj dobi. Komunikacija i upravljanje emocijama vrlo su važne društvene vrline i osnova za razvoj gotovo svih društvenih vještina. Dijete prvo mora biti svjesno svojih emocija – to se može razviti tek kada su razvijene određene kognitivne sposobnosti, posebice sposobnost pomnog promatranja. Da bi dijete bilo svjesno svojih emocija, prvo ih mora svjesno percipirati u sebi. On to čini promatrajući što se događa u njemu. Možemo pomoći djetetu razgovorima i pitanjima. Ako to postane stalna praksa, dijete će polako, ali postojano razvijati sposobnost samoopažanja i svijesti o vlastitim emocijama.

Ključne riječi: djeca, socijalne vještine, emocije.

1. Uvod

Dječji razvoj obuhvaća sljedeća područja: tjelesni razvoj, motorički razvoj, kognitivni razvoj (pažnja, percepcija, predstavljanje, kreativnost, učenje, pamćenje, mišljenje, govor), psihosocijalni razvoj (osobnost, emocije, odnosi, privrženost, ponašanje) i moralni razvoj. Sva područja su međusobno povezana, komplementarna i uvjetovana. Ne možemo ih hijerarhijski rasporediti, jer su svi važni za cjelokupni razvoj djeteta.

2. Jedro

Pružatelji društvenih igara, odgajatelji i učitelji moraju imati određene podatke o takvim igrama koje dobivaju na raznim radionicama. U mraku je bitan samo učinak, ali je potrebno unaprijed razmisliti koji su nam ciljevi, kako ćemo najbolje izvesti utakmicu, pa prema kojem ključu treba predvidjeti i prepreke koje nas mogu zadesiti tijekom provedba. Stoga je ključno unaprijed se dobro pripremiti za provedbu, ali također moramo obratiti pozornost na:

- veličina i struktura grupe,
- jasno predstavljena pravila,
- uključenost svakog pojedinca u aktivnosti grupe,
- jasni i sažeti zahtjevi koje treba poštovati tijekom igre i analize tijeka igre,
- uzimajući u obzir potrebe cijele grupe, a ne samo pojedinca,
- poštivanje želja pojedinca tijekom grupne igre,
- dobro uvažavanje promjenjive klime u razredu prilikom provođenja društvenih igara.

Kako je jedna od ključnih komponenti društvenih igara komunikacija, potrebno je razjasniti glavne teme u grupi koje se tiču komunikacije:

- tko koga sluša,
- koje su ideje prihvaćene,
- koliki utjecaj netko ima.

Tako se postupno počinje stvarati mjesto pojedinca u grupi, gdje svatko stječe svoj status. Time počinjemo svi zajedno, kako učenici tako i učitelji, stvarati grupnu kulturu koja dotiče karakteristike primjerenog ponašanja u grupi, građenja pozitivnih odnosa u skupini i pozitivnog vrednovanja sebe i cijele grupe. Pritom se potrebno naviknuti na stjecanje pozitivne slike o sebi. (4)

Svaki učitelj ima očekivanja za svoje učenike i razred, ali ona nisu nužno ista kao i stvarno stanje u razredu. U razredu se može pojaviti nekoliko dimenzija odnosa: povezanost, zadovoljstvo, napetost, poteškoće, natjecanje. Kada situacija u razredu odstupa od uređene razredne klime, učitelj si često pomaže društvenim igrama. Oni su često učinkovitiji od puke rasprave između učenika i nastavnika, jer svaki učenik ima svoju ulogu i zna kako reagirati jedni na druge u situaciji. Kroz igru učenik stječe konkretna iskustva koja potom primjenjuje u praksi.

Svaki učitelj nastoji svoje učenike što uspješnije dovesti do postavljenih optimalnih ciljeva. Svako vodstvo je uspješno kada su u grupi uspostavljeni dobri međuljudski odnosi, pravilna komunikacija i visok stupanj motivacije među članovima grupe. U principu svaka grupa ima svog voditelja, ali unutar grupe je ključno da su uloge pravilno raspoređene, što naravno ovisi i o strukturi grupe i vrsti grupe. Vođa grupe je pojedinac koji ima veći utjecaj na ostale članove, a oni ga podržavaju i slijede njegove smjernice.

U vodstvu mogu postojati i neke prepreke koje otežavaju postizanje postavljenih ciljeva. Najčešći problemi se tiču osobina ličnosti vođe, funkcija vođe itd. Ocjenjivanje rada voditelja jedan je od najtežih zadataka, jer ga je uvijek potrebno gledati s dvije strane. U školi, kada netko ocjenjuje učitelja kao voditelja, prvo ga ocjenjuje ravnatelj, a važnu ocjenu daju, naravno, i učenici. Za učitelja koji je uspješan vođa svoje grupe važno je da može uspostaviti demokratske odnose koji pomažu da se učenici bolje motiviraju za rad. Dobar voditelj nastoji aktivirati učenikove intelektualne sposobnosti, promiče pravilnu komunikaciju između učenika i gradi na međusobnom povjerenju i ljubavi. Naravno, i dobar učitelj dobro poznaje svoje učenike, pa u razredu izvodi takve didaktičke aktivnosti kojima ispunjava zahtjeve sata.

Društvene igre jedan su od metodičkih pristupa koji spajaju igru s humorom, što je ključno za uspješno društveno učenje i svakodnevni život djece. Društvene igre nisu obične društvene igre. Provedbom društvenih igara nastojimo postići višu razinu socijalne osjetljivosti, razviti socijalne vještine i utjecati na kvalitetu vršnjačkih odnosa. Usklađujemo ili mijenjamo pravila i tijekom kako bismo usmjerili događaje u željenom smjeru. Suprotno tome, društvene igre imaju tendenciju natjecati se, eliminirati i ponuditi nekome tko je loše prihvaćen u grupi čak i manje vjerojatno da će sudjelovati. One se provode uglavnom na razini izvedbe i ne dopuštaju napredak na društvenom području.

J. Virk Rode i J. Belak Ožbolt ističu da je u društvenim igrama potrebno biti svjestan sljedećeg:

- Igre treba birati na temelju sustavnog promatranja i poznavanja karakteristika grupe (dinamika interakcija, odnosi među pojedincima, sukobi).
- Dijete se mora dobrovoljno odlučiti uključiti se u igru.
- Odgajatelj, učitelj ne samo da vodi igre nego ih i igra, ravnopravan je član skupine.
- Odgajatelj, učitelj moraju bilježiti zapažanja djece i događanja u skupini, jer to omogućuje bolje poznavanje djece.
- Mora se poštivati pravo na privatnost i pravo na različitost.
- Ciljevi pojedinih igara moraju biti jasno definirani kako bi se postigle promjene na razini društvenog razvoja.
- Nakon svake izvedbe razmišljamo i razgovaramo o tome što se događa, osjećamo i doživljavamo.

3. Zaključak

Igra je vrlo složena aktivnost u kojoj dijete izražava sebe, svoje osjećaje, ponašanje, potrebe, kroz koju se formira, uči, razvija. Zato je toliko važno da svako dijete uživa u igri od predškolskog razdoblja nadalje, da ima slobodan način razmišljanja, izražavanja i da ima priliku igrati se u grupama, gdje uči surađivati s drugima, a ne samo egocentrično djelovanje. Što je dijete snažnije uključeno i uključeno u grupu, prije će uvidjeti što je potrebno da on kao aktivni član grupe dobro funkcionira i bude uspješno prihvaćen u nju.

4. Literatura

- [1.] Brazelton, B., (1999). *Otrok: Čustveni in vedenjski razvoj vašega otroka*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- [2.] Horvat, L. in Magajna, L. (1987). *Razvoja psihologija*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- [3.] Nemeč, B. in Kranjc, M. (2011). *Razvoj in učenje predšolskega otroka*. Ljubljana: Grafenauer založba.
- [4.] Virk Rode, J. in Belak Ožbolt, J. (2007). *Razred kot socialna skupina in socialne igre*. Pridobljeno 12. 9. 2012 s http://uciteljska.net/ucit_search_podrobnosti.php?id=2281
- [5.] Toličič, I. in Smiljanič, V. (1979). *Otroška psihologija*. Ljubljana: Mladinska knjiga.